

Gazze Ateşkesi İsrail Siyasetinde Nasıl Yankı Buldu?

HAYDAR ORUÇ
Araştırmacı

Israil'in 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Gazze'ye yönelik sürdürdüğü saldırılar aradan geçen iki yılın sonunda geride katledilmiş 70 bine yakın Filistinli, neredeyse tamamen yıkılmış bir Gazze bırakıldıktan sonra nihayet 10 Ekim 2025 tarihinde yürürlüğe giren ateşkes anlaşması ile sona erdi. Ateşkes anlaşmasını sadece Gazze ile sınırlı tutmak istemeyen Donald Trump'ın, Ortadoğu'ya barış getirme iddialarının bir sonucu olarak 13 Ekim'de Mısır'ın Şarm el-Şeyh şehrinde düzenlenen tören ile ABD ve diğer garantör ülkeler olan Türkiye, Mısır ve Katar liderlerinin katılımıyla niyet beyanı imzalanmış ve bu şekilde ateşkes anlaşmasına mühür vurulmuştur.

Ateşkesin yürürlüğe girmesinden bugüne İsrail'in farklı sebeplerle ateşkesi ihlal ettiği görülmüş olsa da tekrar ateşkes öncesine dönmek istemeyen Hamas'ın, İsrail'in münferit ihlallerine rağmen ateşkese bağlı kalması ve büyük bir özveri içerisinde anlaşmanın koşullarını yerine getirmeye çalışması ateşkesi ayakta tutan yegâne unsur olmuştur. Zira İsrail'in bu anlaşmayı Trump'ın zoruyla kabul ettiği ve rehinelere teslim alır almaz tekrar saldırılara başlamak istediği bilinmektedir. Sahada yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen yürürlüğe giren ateşkes, Gazze'de iki yıldır devam eden soykırımı durdurmuş; yetersiz olmakla birlikte insani yardımların bölgeye ulaşmaya başlaması Gazzelilere ufak da olsa bir nefes aldırıştır.

Ateşkesin yürürlüğe girmesinden bugüne İsrail'in farklı sebeplerle ateşkesi ihlal ettiği görülmüş olsa da tekrar ateşkes öncesine dönmek istemeyen Hamas'ın, İsrail'in münferit ihlallerine rağmen ateşkese bağlı kalması ve büyük bir özveri içerisinde anlaşmanın koşullarını yerine getirmeye çalışması ateşkesi ayakta tutan yegâne unsur olmuştur.

İsrail'in iki yıldır sürdürdüğü acımasız saldırılar ve işlediği korkunç soykırım suçları nedeniyle infial hâlinde olan uluslararası toplum ise Gazze ateşkesini büyük bir memnuniyetle karşılamış ve bu ateşkesin kalıcı bir barışa dönüşerek Ortadoğu'ya artık barış ve huzurun gelmesi için yoğun destek vermiştir. Bu desteğin en somut göstergesi ise Şarm el-Şeyh'te icra edilen törene otuz beşten fazla ülke lideriyle uluslararası kuruluşların temsilcilerinin katılarak bu tarihi ana tanıklık etmeleri olmuştur. Ancak ateşkes, Gazze'de ya da dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi İsrail'de sevinç ve umutla karşılanmamıştır. Zira İsrail'de rehine aileleri ile birlikte çok dar bir kesim ateşkesi memnuniyetle karşılarken diğer kesimlerin ise ateşkesi mesafeli durduğunu ve Gazze'ye yönelik saldırıların sonlandırılmasını istemedikleri görülmektedir. Dolayısıyla İsrail'de ateşkesin neden hoş karşılanmadığı ve ateşkes ile birlikte yaşanan siyasal ve sosyal gelişmelerin ateşkesin geleceğini nasıl etkileyebileceği önemli bir soru işareti olarak önümüzde durmaktadır.

Bu sorulara yanıt arayarak ateşkesin İsrail üzerindeki etkilerini ve bu süreçte ortaya çıkabilecek olası gelişmeleri analiz etmeye çalışalım.

Ateşkes Planı İsrail'de Nasıl Algılandı?

Hatırlanacağı üzere İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, 7 Ekim 2023'te gerçekleşen Aksa Tufanı saldırısından sonra Gazze'ye yönelik başlatılacak saldırı için beş ana hedef açıklamıştı. Bunların ilki saldırıyı gerçekleştiren Hamas savaçılarının topraklarından çıkarılıp sınırların güvenceye alınması, ikincisi rehinenin kurtarılması, üçüncüsü Hamas'ın ortadan kaldırılması, dördüncüsü Gazze'nin boşaltılması ve bir daha İsrail'e tehdit olamayacak hâle getirilmesi ve sonuncusu da boşaltılmak zorunda kalan yerlerdeki insanların evlerine dönmesinin sağlanmasıydı.

Gelinen noktada ise İsrail'in sadece 7 Ekim'de sızma yapan Hamas savaçılarının etkisiz hâle getirilmesi hususunda başarılı olduğunu ancak diğer hususlarda belirlenen hedeflere ulaşamadığı görülmektedir. Bu ateşkes kadar özgürlüğüne kavuşmuş olan İsraili rehinenin büyük kısmının önceki iki ateşkesteki istifi ile serbest kaldığı ancak çok az sayıda

rehinenin operasyon ile kurtarılabilirliği görülmüştür. Dolayısıyla İsrail'de rehine aileleri ile nüfusun yüzde 5'ini geçmeyecek kadar liberal bir kesim haricinde hiç kimsenin bu ateşkesteki dolaylı mutlu olmadığı görülmektedir.

Rehine ailelerinin ateşkesi sadece kendi yakınlarının kurtarılmasına ilişkin beklentileriyle sınırlı olduğu, uzun süredir devam eden protestolarda dile getirilen söylemlerden açıkça anlaşılmaktadır. Zira bu protestolar İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarını ya da devam eden soykırımı durmaya yönelik değil, sadece rehinenin kurtarılmasını öncelleyen bir karaktere sahiptir. Hatta rehine ailelerinin bir kısmı, tüm rehinenin serbest bırakılmasının ardından Gazze'ye kapsamlı bir askerî operasyon düzenlenmesi, bölgenin yerle bir edilmesi ve hiçbir Filistinlinin sağ bırakılmamasını istediklerini ifade etmişlerdi. Hal böyle olunca Netanyahu'nun, Trump'ın zoruyla da olsa henüz tüm hedeflere ulaşmadan ateşkesi kabul etmesi, hatta bunun kalıcı bir barışa evrilebilecek bir süreçte dönüşeceğinden bahsedilmesi hem siyaset çevrelerinde hem de toplumda büyük tepkiyle karşılanmıştır.

Ateşkes Yönelik Tepkiler

Netanyahu'nun bu ateşkesi kâh kabul ettiği, ateşkesi bozmak için elinden gelen her şeyi yaptığı aslında

İsrail'in iki yıldır sürdürdüğü acımasız saldırılar ve işlediği korkunç soykırım suçları nedeniyle infial hâlinde olan uluslararası toplum ise Gazze ateşkesini büyük bir memnuniyetle karşılamış ve bu ateşkesin kalıcı bir barışa dönüşerek Ortadoğu'ya artık barış ve huzurun gelmesi için yoğun destek vermiştir.

bilinmektedir. Ancak Trump'ın ateşkesi kişiselleştirmesi ve taraflardan herhangi birisinin ateşkesi bozması veya şartları yerine getirmemesi hâlinde karşılarında bizzat kendisini bulacaklarını söylemesi hasebiyle ateşkesi kabul etmemek veya ateşkesi bozmak gibi bir hamle, Netanyahu için bile çok riskli hâle gelmiştir.

Trump'un Yahudi lobisiyle yakın ilişkisi bilinmesine ve asla İsrail'e doğrudan zarar verecek bir eyleme başvurmayacağı düşünülmesine rağmen öngörülemez kişiliği sebebiyle ateşkesin kabul edilmemesi veya bozulması hâlinde nasıl bir tepki vereceği kestirilememektedir. Trump ile yaşanacak bir gerginlik, ABD'nin şimdiye kadar İsrail'e sağladığı tüm desteğin kesilmesine ve İsrail'in dünya kamuoyu ve uluslararası mahkemeler karşısında yalnız kalmasına sebep olacağından Netanyahu bu riski göze almamış ve iç politikada kendisini bekleyen meydan okumalara rağmen ateşkesi kabul etmiştir.

Trump'ın ateşkes dair beyanatlari ve Knesset'te yaptığı konuşma da Netanyahu'nun bu ateşkesi bir zafer gibi lanse etmesine ve bu sayede en azından hükümet ortaklarını konsolide etmesine imkân sağlamıştır. Ancak Netanyahu'nun aşırı sağcı koalisyon ortakları olan Itamar Ben Gvir ve Bezalel Smotrich, ısrarla ateşkes karşı çıkmış ve ateşkesin kabul edilmesi hâlinde hükümetten ayrılacaklarını açıklamışlardır. Zaten hem güvenlik kabinesinde hem de geniş kabinedeki ateşkes oylamalarında ret oyu vermişlerdir. Fakat Netanyahu onların olumsuz tutumlarına rağmen ateşkesi kabul etmiştir.

Ben Gvir'in bir önceki ateşkes sürecinde de benzer biçimde tepki gösterdiği hatırlanınca onun aç-

İsrail'de rehine aileleri ile nüfusun yüzde 5'ini geçmeyecek kadar liberal bir kesim haricinde hiç kimsenin bu ateşkestenden dolayı mutlu olmadığı görülmektedir.

sından değişen pek bir şey olmadığı görülmektedir. Ancak önceki seferde ateşkesi istemeyerek kabul eden Smotrich'in bu kez daha net bir tavır sergileyerek ateşkesi açık biçimde karşı çıktığı ve bunu yüksek sesle dile getirdiği anlaşılmaktadır. Tüm bunlara rağmen şimdiye kadar ne Ben Gvir'in ne de Smotrich'in bakanlık görevlerinden istifa etmedikleri ve koalisyonu bozmadıkları görülmüştür. Zira her iki faşist siyasetçi de iktidar nimetlerinden nemalanmakta ve bu konfordan vazgeçmek istememektedirler. Keza bir kere iktidardan uzaklaşınca yeniden buraya dönebilmeleri kolay gözükmemektedir. Bu nedenle de Ben Gvir ve Smotrich'in söylemlerinin retorikten öteye gitmediği ve tehditlerini gerçekleştirme imkânları olmadığı söylenebilir.

Koalisyonun köktendinci ortakları olan Shas ve UTJ partileri ise Netan-

yahu ile uyumlu bir politika izlemekte daha çok kendi çıkarlarına odaklanarak bu süreçten kazançlı çıkmaya gayret etmektedirler. Zira tüm bu siyasi karmaşa içerisinde Shas ve UTJ partilerinin temel gündemi, Haredilere askerlik muafiyeti tanıyan Tal Yasası'nın çıkarılmasına odaklanmış durumdadır. Bu partiler, diğer konularda ise bütünüyle Netanyahu'nun politik çizgisine tabi bir tutum sergilemektedir.

Muhalefet cephesi ise rehinelelerin kurtarılması sebebiyle genel bir memnuniyet beyan etse de hem Netanyahu'nun belirlenen hedeflere ulaşmadan ateşkesi kabul etmesi nedeniyle ateşkesin bir zaferden ziyade mağlubiyet olduğunu ileri sürmekte hem de Türkiye ve Katar'ın bundan sonraki sürece dâhil olmasını stratejik bir kayıp olarak değerlendirmektedir. Özellikle Yair Lapid ve Beni Gantz'ın, şimdiye kadar yaşa-

Trump'ın ateşkesi kişiselleştirmesi ve taraflardan herhangi birisinin ateşkesi bozması veya şartları yerine getirmemesi hâlinde karşılarında bizzat kendisini bulacaklarını söylemesi hasebiyle ateşkesi kabul etmemek veya ateşkesi bozmak gibi bir hamle, Netanyahu için bile çok riskli hâle gelmiştir.

yerine ateşkesi tercih ettiği anlaşılmaktadır. Mossad ve Şin Bet'in de orduyla paralel şekilde düşündüğü hat- ta ateşkesin mümkün olabilmesi için yoğun çaba sarf ettiği bilinmektedir.

Ateşkes Sonrası İç Politika Gündemi

Gazze'de ateşkesin yürürlüğe girmesi, İsrail'de uzun süredir sümen altına sürülmüş konuların tekrar gündeme getirilmesine imkân sağlamıştır. Yargı reformu tartışmaları, Tal Yasası, Netanyahu hakkındaki yolsuzluk davası ve Batı Şeria'nın ilhakına yönelik girişimler 7 Ekim öncesi dönemden bakiye konular olsa da aradan geçen iki yıl içerisinde yaşananlar bu konuları daha farklı bir boyuta taşımış olup, önümüzdeki günlerde özellikle yargı reformu ve Tal Yasası konularında yoğun tartışmalar yaşanması beklenmektedir.

Hükümetin yargı reformu adıyla altın- da yüksek mahkemenin yapısını değiştirme çabası büyük tepki toplamış ve haftalarca süren protestolar yapılmıştı. Savaş nedeniyle ara verilen gösterilere, rehinelere kurtarılması için başlatılan protestolarla yeniden başlanmış olup, önümüzdeki günlerde yargı reformuna yönelik daha büyük gösterilerin olması beklenmektedir. Bir taraftan da yargı kurumlarıyla hükümet arasındaki mücadele devam etmekte olup, bu mücadelenin Netanyahu'nun yolsuzluk davası başta olmak üzere pek çok konuyu etkilemesi de ihtimal dâhilindedir.

nanların Netanyahu'nun kişisel ik- baliyle ilgili olduğunu söyleyip artık savaşın sona erdirilmesi gerektiğini söylemelerine rağmen bugün Netanyahu'yu Hamas'a teslim olmakla ve ABD'nin piyonu hâline gelmekle suçlayıp, Hamas tamamen ortadan kaldırılmadan saldırıların sona erdirilmemesi gerektiğini söylemeleri de yaşadıkları kafa karışıklığıyla ilgili- dir. Zira bu iki siyasetçi de ateşkesteki dolaylı koalisyonun parçalanacağı ve Netanyahu'nun güç kaybedeceği hesabını yapmakta ve bu nedenle yapı- lacak muhtemel bir seçimde iktidara gelme hayalleri görmektedir.

Ordu ile Mossad ve Şin Bet ikilisin- den oluşan sivil istihbarat kurumları ise ateşkesin sağlanması sürecinde etkin bir şekilde görev aldıkları gibi bu sürecin devamında da istekli olduklarını göstermişlerdir. Her ne kadar Genelkurmay Başkanı Eyal Zamir

eğer Hamas ateşkesi ihlal ederse ye- niden ve daha yoğun bir şekilde Gaz- ze'ye saldırmaya hazır olduklarını söylemiş olsa da nihayetinde İsrail'in tarihindeki en uzun savaşı veren ve Gazze ile birlikte 4-5 cephede birden saldırılarına devam eden ordunun zi- yadesiyle yıprandığı ve artık durması gerektiği de muhakkaktır. Zaten tam da bu nedenle Zamir'in 21 Ağustos'ta başlatılan "Gideon'un Savaş Arabaları II" isimli Gazze'yi işgal planına muhalefet ettiği ancak hükümetin baskısı nedeniyle bunu kabul etmek zorunda kaldığı söylenmiştir. Keza Zamir, rehinelere kayıpsız bir şekil- de kurtarılmasının en iyi yolunun bir ateşkes ve rehine takası anlaşması yapılması olduğunu söylemiş diğer opsiyonların hepsinde ağır zayıf- tır verilebileceği ve rehinelere kaybedi- lebileceğini ifade etmişti. Dolayısıyla Zamir'in, ilerlemeyen bir işgal planı

Tal Yasası, bir yandan Netanyahu'nun koalisyonunu ayakta tutabilmek için hayata geçirmek zorunda olduğu bir düzenleme niteliği taşıyan diğer yandan Netanyahu'nun savaş politikasını destekleyen muhafazakar kesimlerin bunun karşılığında askerlik muafiyeti talep etmesi nedeniyle toplumun diğer kesimlerinde ciddi tepkilere yol açmaktadır. Dolayısıyla önümüzdeki günlerde bu konuda da yoğun tartışmaların olması beklenmekte, bu yasanın çıkmaması belki de hükümetin düşmesine yol açacak bir konu olarak görülmektedir.

Netanyahu hakkındaki yolsuzluk davalarının pek çok duruşması, Gazze'ye veya diğer yerlere yapılan saldırılar nedeniyle yapılamamıştır. Netanyahu'nun savaşı araçsallaştırdığı, duruşma tarihlerinde muhtelif saldırılar gerçekleştirilerek mahkemeye mazeret sunduğu görülmüştür. Ancak artık ateşkes durumu söz konusu olduğuna göre eğer Netanyahu bir çılgınlık yapıp yeniden İran'a veya başka bir ülkeye saldırmazsa yargılamanın yapılıp, karar verilmesi gerekecektir. Zaten uzun süredir devam eden dava kapsamında mahkemenin elinde pek çok delil olduğu

bilinmekte ve mahkemenin Netanyahu'nun suçlu olduğuna hükmetmesi hâlinde Netanyahu'nun siyasi kariyerinin sona ereceği tahmin edilmektedir. Dolayısıyla bu dava süreci hem Gazze'nin hem İsrail'in hem de tüm bölgenin geleceğini doğrudan etkilemeye matuf bir gelişme olarak karşımızda durmaktadır.

Trump'ın New York düzenlediği mini Gazze zirvesinde sekiz Müslüman ülkeye, Batı Şeria'nın İsrail tarafından ilhak edileceğine dair güvence vermesine rağmen tam da ABD Başkan Yardımcısı JD Vance'in ateşkesin bozulmamasını sağlamak amacıyla

İsrail'de bulunduğu sırada Knesset'te Batı Şeria'nın ilhakına yönelik bir yasa tasarısı sunulması ve bu tasarının ilk oylamada 25'e karşı 24 oyla kabul edilmesi hem Vance'i hem de onu İsrail'e gönderen Trump'ı son derece öfkelen-dirmiştir. Her ne kadar Netanyahu bunun hükümetin tasarrufu olmadığını söylese de nihayetinde hükümet kompozisyonu içerisinde Batı Şeria'nın ilhakını arzu eden aktörler olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla bu konu artık sadece İsrail ile Filistin veya bölge ülkeleri arasında bir konu olmaktan çıkmış bir taraftan ABD diğer taraftan da AB, Batı Şeria konusunda İsrail'e

Savaş koşulları, başta Netanyahu'nun yolsuzluk davası, yargı reformu ve Tal Yasası gibi konuların ötelenmesine cevaz verdiğiinden, Netanyahu'nun Trump'a rağmen bir şekilde ateşkesi bozması ihtimalini yüksek tutmaktadır.

yoğun baskı yapmaya başlamıştır. Yani Batı Şeria'nın ilhakına yönelik atılacak adımlar da hükümetin geleceğini belirleyecek hususlardan birisi hâline gelmiştir. Netanyahu bu konuda adım atarsa dışardan atmazsa da içerden tehdit edilmekte olup, önümüzdeki günlerde bu konuda yaşanabilecekler Netanyahu için önemli bir sınama hâline gelecektir.

Bunlara ilave olarak 2026 yılı bütçe kanununun da yıl sonuna kadar yasalaşması gerekliliği hükümetin sağlamlığını test edecek mahiyettedir. Zira Tal Yasası'nın kabul edilmesi durumunda köktendinci partilerin, ateşkesin sürdürülmesi ve Batı Şeria'nın ilhakına yönelik adımların durdurulması hâlinde ise aşırı sağcı ortakların Netanyahu'ya desteklerini çekmesi ve hükümetin düşmesi olasılığı bulunmaktadır. Buna mukabil, Batı Şeria'nın ilhakına yönelik yasanın geçmesi hâlinde Trump'ın doğrudan İsrail'i olmasa da Netanyahu'yu cezalandırmak isteyeceği tahmin edilmektedir. Böyle bir durumda Uluslararası Ceza Mahkemesinin Netanyahu hakkındaki tutuklama kararının gündeme getirilebileceği ve Netanyahu'nun ya hükümetin düşmesi ya da tutuklanması arasında bir seçime zorlanabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Trump tarafından büyük umutlarla hayata geçirilen Gazze ateşkesi, başarıyla devam ettirilmesi ve sonraki aşamalara geçilmesi hâlinde gerçekten de bölgeye barış getirme ihtimali olan önemli bir anlaşmadır. Gazze'de iki yıldır

devam eden soykırımın durması hesabıyla de çok değerlidir ve bu fırsat asla ziyan edilmemelidir. Ancak zaten bu anlaşmayı da kerhen kabul eden İsrail'in kötü sicili nedeniyle taraflı-tarafsız herkes bu ateşkesin kırılma olduğunu, İsrail'in tüm rehlinlerin teslim alınmasından sonra ortaya çıkan ilk fırsatta ateşkesi bozup yeniden Gazze'deki katliamlarına devam edeceğini düşünmektedir. İşte tam da bu sebeple Hamas ateşkesi sıkı sıkıya bağlı kalmaya çalışmakta, İsrail'e ateşkesi bozması için bahane vermemeye gayret etmektedir. Uluslararası toplumun da bu saatten sonra Gazze'de yeniden saldırıların başlamasına ve katliamlara devam edilmesine tahammülü kalmamıştır.

İsrail siyasetinde yaşananlar veya yaşanması muhtemel gelişmeler de özellikle hükümet kanadının yeniden savaşa dönme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Zira savaş koşulları, başta Netanyahu'nun yolsuzluk davası, yargı reformu ve Tal Yasası gibi konuların ötelenmesine cevaz verdiğiinden, Netanyahu'nun Trump'a rağmen bir şekilde ateşkesi bozması ihtimalini yüksek tutmaktadır. Bunun tek istisnası, ABD'nin doğrudan müdahalesiyle Netanyahu'ya bir hükümet alternatifinin hayata geçirilmesi ya da Netanyahu'nun aşırı sağcı ve köktendinci partilerin oluşturduğu koalisyon yükünden kurtularak merkez ve sol partilerin de dâhil olacağı geniş tabanlı bir hükümetin kurulmasıdır. Böyle bir hükümetin, ateşkes sürecini sürdürmesi ve nihai barış müzakerelerini yönetmesi öngörülmektedir.

Tüm bu yaşananlardan sonra Netanyahu'nun da köktendincilerden veya aşırı sağcılardan çok da farklı olmadığı ortaya çıkmıştır ancak maalesef İsrail siyaseti henüz Netanyahu'ya hükümet formüllerine hazır değildir. Bu yüzden bir müddet daha Netanyahu'nun öyle ya da böyle İsrail siyasetine yön vereceği daha doğru bir tanımla arkasından sürükleyeceği tahmin edilmektedir. Ancak Netanyahu'nun İsrail'i yönetmeye devam ettiği her dakika, İsrail'in üstlenmek zorunda kalacağı maliyeti arttırmakta olup, nihayetinde İsrail'i uçurumdan aşağı yuvarlayacaktır. Bu konuda son tercih İsrail halkına ait olacaktır. Ya Netanyahu'yu yargılayıp hak ettiği cezayı vererek düzlüğe çıkaracaklar ya da soykırımcı olarak damgalanıp iyice izole olacaklar. ❗